

YK:n kasvatus-, tiede-, ja kulttuurijärjestön,
Unescon suosituksia ja sopimuksia n:o 1

JOUKKOTIEDOTUSJULISTUS

Suomen Unesco-toimikunta
Helsinki, 1979

**YK:n kasvat-, tiede- ja kulttuurijärjestön,
Unescon sopimuksia ja suosituksia n:o 1**

**Julistus niistä peruseriaatteista,
jotka koskevat joukkotiedotusvälineiden
myötävaikutusta rauhan ja kansainvälisen
yhteisymmärryksen vahvistamiseen,
ihmisoikeuksien edistämiseen
ja rasismin, apartheidin
ja sotaan kiihottamisen torjumiseen**

**Hyväksytty Unescon yleiskokouksen 20. istunnossa
28. 11. 1978**

**Suomen Unesco-toimikunta
Helsinki 1979**

JULISTUS NIISTÄ PERUSPERIAATTEISTA, JOTKA KOSKEVAT JOUKKOTIEDOTUS-
VÄLINEIDEN MYÖTÄVAIKUTUSTA RAUHAN JA KANSAINVALISEN YHTEISYMMÄRRYKSEN
VAHVISTAMISEEN, IHMISOIKEUKSIEN EDISTÄMISEEN JA RASISMIN, APARTHEIDIN
JA SOTAAN KIIHOTTAMISEN TORJUMISEEN

JOHDANTO

Yleiskokous

1. palauttaen mieliin, että perussääntönsä mukaisesti Unescon tarkoituksena on "myötävaikuttaa rauhan ja turvallisuuden ylläpitämiseen edistämällä kansojen välistä yhteistyötä kasvatuksen, tieteen ja kulttuurin alalla, jotta voitaisiin turvata oikeuden, lain, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien yleismaailmallinen kunnioitus" (artikla I, 1) ja että tämän tarkoituksensa toteuttamiseksi järjestö pyrkii "helpottamaan sanan ja kuvan välityksellä aatteiden vapaata kulkua" (artikla I, 2),
2. edelleen palauttaen mieliin, että perussäännön mukaisesti Unescon jäsenvaltiot "päätetään turvata kaikille täyden ja yhtäläisen mahdollisuuden kasvatukseen, objektiivisen totuuden vapaaseen etsintään sekä ajatusten ja tietojen vapaaseen vaihtoon, ottavat tehtäväkseen kehittää ja laajentaa kansojensa välisiä suhteita, jotta ne paremmin ymmärtäisivät toisiaan ja jotta ne saisivat totuudenmukaisempaa ja tarkempaa tietoa toistensa elintavoista" (johdannon kuudes pykälä),
3. palauttaen mieliin Yhdistyneiden Kansakuntien päämäärät ja periaatteet sellaisina kuin ne ovat peruskirjassa yksilöidyt,
4. palauttaen mieliin ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen, jonka Yhdistyneiden Kansakuntien yleiskokous hyväksyi vuonna 1948 ja etenkin 19. artiklan, joka määrää, että "jokaisella yksilöllä on oikeus mielipiteen- ja sananvapauteen; tähän sisältyy oikeus häiritsemättä pitää mielipiteensä sekä oikeus rajoista riippumatta hankkia, vastaanottaa ja levittää tietoja kaikkien tiedotusvälineiden kautta"; sekä Yhdistyneiden Kansakuntien vuonna 1966 hyväksymän kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen 19. artiklan, jossa julistetaan samat periaatteet

ISBN 951-46-3877-8
ISSN 0357-4067

Helsinki 1979. Valtion painatuskeskus

15. tietoisina nykyaikaisen yhteiskunnan tiedonvälityksen ongelmien monitahoisuudesta, esitettyjen ratkaisujen erilaisuudesta, kuten erityisesti niille Unescossa annettu huomio osoittaa, samoin kuin kaikkien osapuolten oikeutetusta toivomuksesta saada pyrkimyksensä, näkökantansa ja kulttuuri-identiteettinsä otetuiksi asianmukaisesti huomioon,
16. tietoisina kehitysmaiden pyrkimyksistä uuden, oikeudenmukaisemman ja tehokkaamman yleismaailmallisen tiedotus- ja viestintäjärjestyksen luomiseksi,
17. antaa tänä marraskuun 28. päivänä 1978 tämän julistuksen niistä peruseriaatteista, jotka koskevat joukkotiedotusvälineiden myötävaikutusta rauhan ja kansainvälisen yhteisymmärryksen vahvistamiseen, ihmisoikeuksien edistämiseen ja rasismiin, apartheidin ja sotaan kiihottamisen torjumiseen.

I ARTIKLA

Rauhan ja kansainvälisen yhteisymmärryksen vahvistaminen, ihmisoikeuksien edistäminen sekä rasismiin, apartheidin ja sotaan kiihottamisen torjuminen vaativat tiedon vapaata kulkua sekä sen laajempaa ja tasapainoisempaa välittämistä. Tässä suhteessa joukkotiedotusvälineiden myötävaikutus on keskeinen. Tämä myötävaikutus on sitä tehokkaampaa mitä enemmän tiedonvälitys heijastaa käsiteltävänä olevan asian eri puolia.

II ARTIKLA

1. Mielipiteen, ilmaisun ja tiedottamisen vapauden käyttäminen, joka on tunnustettu olennaiseksi osaksi ihmisoikeuksia ja perusvapauksia, on elintärkeä tekijä vahvistettaessa rauhaa ja kansainvälistä yhteisymmärrystä.
2. Yleisön tiedon saanti tulisi turvata tarjolla olevien tiedonlähteiden ja tiedottamisen keinojen moninaisuudella, jotta jokaisella yksilöllä olisi mahdollisuus tarkistaa asiantietojen paikkansapitävyys

ja arvioida tapahtumia objektiivisesti. Tätä varten journalisteilla tulee olla tiedottamisen vapaus sekä mahdollisimman täydelliset tiedonsaannin mahdollisuudet. Samoin on tärkeää, että joukkotiedotusvälineet heijastavat kansojen ja yksilöiden huolen aiheita ja siten edistävät yleisön osallistumista tiedon hankintaan ja lähettämiseen.

3. Rauhan ja kansainvälisen yhteisymmärryksen vahvistamista, ihmisoikeuksien edistämistä ja rasismiin, apartheidin ja sotaan kiihottamisen torjumista silmällä pitäen joukkotiedotusvälineet kaikkialla maailmassa myötävaikuttavat tehtävänsä mukaisesti tehokkaasti ihmisoikeuksien edistämiseen, erityisesti antamalla sellaisille sorretuille kansoille mahdollisuuden ilmaista itseään, jotka kamppailevat kolonialismia, uuskolonialismia, vierasta miehitystä sekä kaikenlaista rotusyrjintää ja -sortoa vastaan ja jotka eivät saa ääntään kuuluviin omilla alueillaan.

4. Jotta joukkotiedotusvälineillä olisi mahdollisuus toiminnassaan edistää tämän julistuksen periaatteita, on olennaista, että journalisteille ja muille tiedotusvälineiden edustajille taataan omassa maassaan tai ulkomailla suoja, joka turvaa heille parhaat edellytykset ammattinsa harjoittamiseen.

III ARTIKLA

1. Joukkotiedotusvälineet myötävaikuttavat tärkeällä tavalla rauhan ja kansainvälisen yhteisymmärryksen vahvistamiseen sekä rasismiin, apartheidin ja sotaan kiihottamisen torjumiseen.
2. Vastustettaessa hyökkäyssotaa, rasismia, apartheidia ja muita ihmisoikeuksien loukkauksia, joita muun muassa ennakkoluulot ja tietämättömyys synnyttävät, joukkotiedotusvälineet, välittämällä tietoa kaikkien ihmisten tavoitteista, pyrkimyksistä, kulttuureista ja tarpeista, myötävaikuttavat kansojen välisen tietämättömyyden ja väärinkäsitysten poistamiseen. Ne auttavat saamaan jonkin maan kansalaiset tietoisiksi toisten tarpeista ja toiveista sekä myötävaikuttavat kaikkien kansakuntien, kaikkien kansojen ja kaikkien yksilöiden oikeuksien ja arvon kunnioittamisen takaamiseen rotuun, sukupuoleen, kieleen, uskontoon taikka kansallisuuteen katsomatta

sekä huomion kiinnittämiseen ihmiskuntaa koetteleviin suuriin vaikeuksiin kuten köyhyyteen, aliravitsemukseen ja tauteihin. Siten ne edistävät sellaisen valtioiden politiikan muotoilemistä, jolla parhaiten edistetään kansainvälisen jännityksen vähentämistä sekä kansainvälisten riitojen rauhanomaista ja oikeudenmukaista ratkaisemista.

IV ARTIKLA

Joukkotiedotusvälineillä on olennainen osa nuorten ihmisten kasvattamisessa rauhan, oikeudenmukaisuuden, vapauden, keskinäisen kunnioituksen ja yhteisymmärryksen hengessä, jotta edistettäisiin ihmisoikeuksia ja kaikkien ihmisten ja kansakuntien oikeuksien samanarvoisuutta sekä taloudellista ja yhteiskunnallista kehitystä. Samoin niillä on tärkeä osa tehtäessä tunnetuksi nuoren sukupolven näkemykset ja pyrkimykset.

V ARTIKLA

Jotta kunnioitettaisiin mielipiteen, ilmaisun ja tiedottamisen vapautta ja jotta tiedonvälitys heijastaisi kaikkia näkökantoja, on tärkeää, että välitetään niiden näkökannat, jotka katsovat, että heistä julkaistut tai välitetyt tiedot ovat vakavasti haitanneet heidän pyrkimyksiään vahvistaa rauhaa ja kansainvälistä yhteisymmärrystä, edistää ihmisoikeuksia tai torjua rasismia, apartheidia ja sotaan kiihottamista.

VI ARTIKLA

Jotta tiedonvälityksessä saataisiin aikaan uusi tasapaino ja suurempi vastavuoroisuus, mikä edistää oikeudenmukaisen ja pysyvän rauhan rakentamista sekä kehitysmaiden taloudellista ja poliittista riippumattomuutta, on välttämätöntä korjata kehitysmaihin saapuvan ja niistä lähtevän sekä näiden maiden välisen tiedonvälityksen epäsuhteet. Tämän vuoksi on olennaista, että niiden joukkotiedotusvälineillä olisi sellaiset toimintaedellytykset ja voimavarat, jotka antavat niille mahdollisuuden voimistua ja laajentua sekä olla yhteistoiminnassa keskenään ja kehittyneiden maiden tiedotusvälineiden kanssa.

VII ARTIKLA

Välittäessään yhä laajemmalle kaiken tiedon niistä yleismaailmallisesti hyväksytyistä tavoitteista ja periaatteista, jotka ovat Yhdistyneiden Kansakuntien eri elinten hyväksymien päätöslauselmien perustana, joukkotiedotusvälineet myötävaikuttavat tehokkaasti rauhan ja kansainvälisen yhteisymmärryksen vahvistamiseen, ihmisoikeuksien edistämiseen samoin kuin oikeudenmukaisemman ja tasa-arvoisemman kansainvälisen talousjärjestyksen luomiseen.

VIII ARTIKLA

Ammatillisten järjestöjen sekä henkilöiden, jotka osallistuvat journalistien ja muiden tiedotusvälineiden edustajien ammatilliseen koulutukseen ja jotka auttavat heitä täyttämään tehtävänsä vastuullisella tavalla, tulisi kiinnittää erityistä huomiota tämän julistuksen periaatteisiin laatiessaan eettisiä säännöstöjään ja varmistessaan niiden soveltamista.

IX ARTIKLA

Tämän julistuksen hengessä on kansainvälisen yhteisön asiana myötävaikuttaa edellytyksien luomiseen tiedon vapaalle kululle ja sen yhä laajemmalle ja tasapainoisemmalle välittämiseksi sekä edellytyksiin journalistien ja muiden tiedotusvälineiden edustajien suojelemiseksi heidän täyttäessään tehtävänsä. Unescolla on tässä suhteessa aseman sa vuoksi arvokas panos annettavanaan.

X ARTIKLA

1. Ottaen asianmukaisesti huomioon valtiosääntömääräykset, joiden tarkoituksena on taata tiedottamisen vapaus, sekä asiaankuuluvat kansainväliset säännöt ja sopimukset, on välttämätöntä kaikkialla maailmassa luoda ja ylläpitää olosuhteita, jotka tekevät tiedottamiseen ammatillisesti osallistuville järjestöille ja henkilöille mahdolliseksi tämän julistuksen tavoitteiden saavuttamisen.

2. On tärkeätä edistää tiedon vapaata kulkua sekä sen laajempaa ja tasapainoisempaa välittämistä.
3. Tässä tarkoituksessa on välttämätöntä, että valtiot helpottavat kehitysmaiden tiedotusvälineitä hankkimaan riittävät toimintaedellytykset ja voimavarat, jotta näillä olisi mahdollisuus voimistua ja laajentua, sekä että niiden tulisi edistää viimeksi mainittujen yhteistoimintaa keskenään ja kehittyneiden maiden tiedotusvälineiden kanssa.
4. Samoin on olennaista rohkaista ja kehittää oikeuksien samanarvoisuuden, yhteisen edun sekä ihmiskunnan yhteisen perinnön muodostavan kulttuurien moninaisuuden kunnioittamisen pohjalta kahdenvälistä ja monenvälistä tiedonvaihtoa kaikkien valtioiden välillä ja erityisesti sellaisten valtioiden välillä, joilla on erilainen taloudellinen ja yhteiskunnallinen järjestelmä.

XI ARTIKLA

Jotta tätä julistusta täysin noudatettaisiin, on välttämätöntä, ottaen asianmukaisesti huomioon jäsenvaltioiden lainsäädäntö ja hallinnolliset määräykset sekä muut velvoitteet, taata suotuisat olosuhteet joukkotiedotusvälineiden toiminnalle ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen määräysten ja Yhdistyneiden Kansakuntien yleiskokouksen vuonna 1966 hyväksymän kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen vastaavien periaatteiden mukaisesti.